

O VYHLÍŽEJÍCÍM TVORSTVU

kázání na Den Země

Izajáš 11, 6 - 9

Římanům 8, 18 - 25

Sestry a bratři,

„kdo nemá rád zvířata, nemá rád ani lidi,“ říkávala paní Křížková když jsme jako malí kluci u sousedů koukali v televizi na pohádky ovčí babyčky. U nohou nám ležel velký německý ovčák Tarzan a souhlasně vrtěl ocasem. Dovolím si na tuhle lidovou moudrost navázat, platí totiž také biblická moudrost „kdo nemá rád zemi, nemá rád Pána Boha“. Nejspíš byste tenhle verš v Bibli nenašli, ve skutečnosti je ale všude, skrývá se mezi řádky a čouhá z celého příběhu spasení. Pokud ovšem si my dnešní křesťané vyprávíme stejný příběh jako ti první před dvěma tisíci lety. Obávám se, že jsme si jej za ta staletí už notně upravili, vypustili důležité pasáže a některé kapitoly dokonce vymysleli úplně znova podle docela jiných příběhů. A věřte tomu nebo ne, ono totiž hodně záleží na tom, jaký příběh si my lidé o sobě vyprávíme. Do velké míry platí, že jsme takoví, jaký je ten příběh. Dost chození kolem horké kaše. Tak tedy, jak zní ten příběh, který první křesťané důvěrně znali, který vytvářel jejich identitu a byl nositelem smyslu života, nositelem naděje pro budoucnost? Jak zní ten příběh, který měli pod kůží do té míry, že necítili potřebu ho stále dokola opakovat v jednotlivých biblických knihách, příběh, co se mezi řádky spíš skrývá a jen si tak nenápadně z každé stránky vyčuhuje? Připoutejme se, sestry a bratři, vyprávění začíná a bude to fofr.

Na začátku stvořil Bůh nebe a zemi. Proč to udělal? Pro radost, pro potěšení, protože Bůh už má takovou povahu, chce být tam, kde něco je, ne tam, kde nic není. Za své sídlo si vybral nebesa a na zemi umístil člověka, který měl Stvořitele ve vztahu ke všemu ostatnímu tvorstvu zastupovat, měl se stát správcem země, tím, kdo se o ní stará a pečuje. V jistém smyslu se Bůh ze země stáhnul aby jí dal prostor k sebevyjádření. Neměl v úmyslu stát se diktátorem, který by všemu tvorstvu určoval každodenní harmonogram. Země včetně člověka má být svébytnou, samostatně se vyvíjející harmonickou komunitou nejrůznějších tvorů, rostlin a lidí. Bůh dal zemi a lidem prostor k svobodnému vývoji navzdory velkému riziku, které na každý takový projekt číhá. Navzdory riziku, že tuhle darovanou míru svobody člověk spolu se zemí nezvládnou. Svoboda má totiž vždycky rub a líc, trvalé hodnoty a zákazné nicoty. Nabízí se obojí. Je třeba se rozhodovat pro to, či ono, jinak by to nebyla svoboda. Odpovědnost a sebestřednost. První lidé v opojení svobodou volili špatně a do bezvýchodné situace stáhli sebou i všechno ostatní tvorstvo. „Kvůli tobě je země prokletá,“ říká Hospodin Adamovi. „Bůh pohleděl na zemi; byla zcela zkažená a plná násilí, protože všechno tvorstvo pokazilo na zemi svou cestu“ (Gen 6,12). Jaký pán, takový krám. Jaký člověk, pán tvorstva, takové tvorstvo. Veze se to s námi dodnes. Zapeklitá situace. Proč s tím tedy Bůh něco neudělá? Jsou v zásadě dvě možnosti. Buďto celý projekt zrušit a nebo trpělivě čekat až se člověk naučí skutečně svobodně žít, až pochopí, že ke svobodě patří i odpovědnost za všechny pozemské souputníky, ať už to jsou ostatní lidé nebo zvířata, rostliny, pole či skály. Stvořitel se rozhodl pro druhou možnost, rozhodl se dát lidem a zemi šanci. Riziko neúspěchu se tím ovšem nezmenšilo. Zvládne to vůbec člověk když to nezvládnul hned na začátku? Je to drama, které můžeme sledovat nejen na stránkách Bible ale i v přímém přenosu, když čteme noviny nebo sledujeme zprávy. Přijme člověk odpovědnost za druhé, za celou zemi, nebo dá přednost svým sebestředným cílům a zájmům? Pokračujme ale ve vyprávění. Bůh se rozhodl dát lidem a zemi druhou šanci. Mají se naučit žít podle původního plánu, svobodně a odpovědně. Jenže jak na to lidé přijdou, když jsou spolu se zemí až po uši ponořeni ve zkaženosti a násilí? A tak se Nejvyšší rozhodl utvořit na zemi jakýsi prototyp toho, jak by měli lidé

jednat, jak by měli zemi spravovat a o ni pečovat. A protože Hospodin má ve zvyku tvořit něco z ničeho, vybral si k tomu bezmocné a nic neznamenantící otroky v nejmocnější a také nejnásilnější říši země, Egyptě. Vybral si Izraelity. Vysvobodil je z otročení v područí pyšné zkaženosti a nelítostného násilí, vyvedl je z temného Egypta a daroval slíbenou zemi, kde se jako noví Adamové měli učit pravidlům svobodného, to znamená odpovědného života. Dostali k tomu Desatero, směrovky na cestu svobodným životem, dostali k tomu i proroky, kteří fungovali tak trochu jako jakýsi nejvyšší kontrolní úřad nebo úřad ombusmana vydávající zprávy o tom, kde se praxe od směrovek odklání nebo kde jsou lidé už docela na scestí. Víme, jak to dopadlo. Prototyp správných, svobodných a odpovědných lidí selhal a nakonec skončil ve zkaženém a násilném Babylónu. Ani po návratu ze zajetí se moc nezměnilo. Čím dál víc bylo zřejmé, že člověk se ze zakletí nesvobody a násilí sám nedostane. Prototyp změny, Boží lid, selhává úplně stejně jako všichni ostatní. Co s tím? A tady začíná další kapitola našeho příběhu. Syn člověka! Byl to prorok Daniel, který jako první referoval o novém Božím plánu na záchranu země a lidstva. Adam selhal, Boží lid selhal, prototypem změny se proto musí stát nějaký nový Adam, který kolem sebe soustředí obnovený a rozšířený Boží lid. Bude to Syn člověka, tedy člověk, a bude to zároveň bytost nebeská, nepoznamenaná pozemskými poměry, bytost s věčným nadhledem, jinak řečeno s trvale udržitelným životním stylem, který všechno tvorstvo a celá země tak zoufale postrádá. Abychom to drama už příliš nenatahovali, tím novým a tentokrát skutečně pravým Adamem, pravým pozemšťanem, který se odpovědnosti nevyhnul a na svém životě ukázal, jak skutečná svoboda spojená s odpovědností vypadá, se stal Ježíš z Nazareta. Na zkažené zemi plně násilí nám všem lidem ukázal, že cesta vpřed, cesta odpovědné správy věcí pozemských a cesta péče o všechno, co zde žije a dýchá, je cestou oběti a sebezapření. Násilí se neumenší tím, že se přidáme do rvačky, zkaženost se nevytratí tak, že od ní dáme ruce pryč a stáhneme se někam do vlastního rádobý ještě nezkaženého koutku své duše. A nemysleme si, v tomhle dramatu nejde jenom o nás lidi, jak si někdy sobecky namlouváme. Nejde jenom o naše spasení, o naši záchranu z nicoty a nesmyslnosti, které se na nás valí. Jde skutečně o celé stvoření, o celou zemi. Jinak by Ježíš svým učedníkům a jejich prostřednictvím i nám nevzkazoval „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření“ (Mar 16,15). Jinak by nám evangelista Marek nezanechal zprávu o tom, že tenkrát na poušti, než začal Ježíš chodit po Galileji a kázat, tenkrát na poušti tam s ním byla i divoká zvířata, zástupci živočišné říše. Tušili lépe než my lidé, že v postavě Mesiáše Ježíše se odehrává něco přelomového, že to bude právě on, který celé tvorstvo ze šlamastyky způsobené sebestřednými lidmi vysvobodí. A Jan nám v poslední biblické knize kreslí obraz nebeské rady, jíž se vedle Hospodina účastní i zástupci pozemského tvorstva, bytosti podobné orlu, lvu, býkovi a člověku. A apoštol Pavel opakuje v dopise do Říma prvním křesťanům dobře známou pravdu, že „celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů.“ Jinak řečeno, kdy už se konečně ten obnovený a rozšířený Boží lid, co se odkazuje na Ježíše, skutečně promění, přijme za svou onu velkorysou Boží svobodu a zároveň se ztotožní s obětavou Kristovskou odpovědností, kdy už se konečně tenhle Boží lid stane skutečným prototypem, vzorem pro starostlivou a obětavou péči o celý ten velkolepý a nádherný projekt, kterým země a všechno tvorstvo na ní je. Všimněte si, sestry a bratři, jak se to tvorstvo na nás vždycky znovu tázavě dívá, ať je to zajíc u cesty, slepice v kurníku nebo petrklíč na stráni. Ne, to není předně strach nebo starost o kus žvance, je to nevyslovená otázka všeho stvoření: „Už? Už to nastalo?“ A já se vždycky musím omluvit, že se jako snažím a dělám, co můžu, ale holt nejsem dokonalý a urychlit se ten zásadní zlom, kdy se svět promění a posune na vyšší level prostě nedá. A tak se aspoň snažím nechovat k těm našim pozemským soupeřníkům jako ke strojům a taky sbírám u silnice ve škarpe odpadky a šetrím elektřinou. A na rozloučenou dobytku ještě připomínám větu, kterou Pavel ve svém dopise do Říma také napsal: „Trvá naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích.“ A tahle naděje nás všechny, zvířata, rostliny, pole i skály drží a nese. „Jsme spaseni v naději,“ píše Pavel, „naděje však, kterou je vidět, není už naděje. Ale doufáme-li v to, co nevidíme, tpělivě to očekáváme.“

„Kdo nemá rád zvířata, nemá rád ani lidi,“ říkávala paní Křížková. „Kdo nemá rád zemi, nemá rád Pána Boha,“ říká Bible mezi řádky. Věřte, hodně záleží na tom, jaký příběh si my lidé o sobě

vyprávíme. Pokud si budeme vyprávět ono původní biblické drama celé, tak jak si ho vyprávěli první křesťané, nutně se podíváme, jak to, že Den Země neslavíme už odedávna. A ještě pointa příběhu na závěr. Až bude přemožena smrt a dostaneme nová pozemská těla a veškeré tvorstvo si hluboce oddychne, že ta dlouhá noční můra už je ta tam, všechno bude nově uspořádáno, dokonce i nebesa se zemí budou rekonstruována. A Bůh? Přestěhuje se k nám na zem. Abychom si všichni, Stvořitel i stvoření byli ještě blíží. Vypráví o tom Jan ve svém Zjevení. Nebeský Jeruzalém, Boží věčné sídlo, sestoupí s nebe na zemi. Bude to nejspíš tím, že nás všechny, lidi, zvířata, rostliny, pole i skály má Bůh neskutečně rád.

Petr Chrastenský